

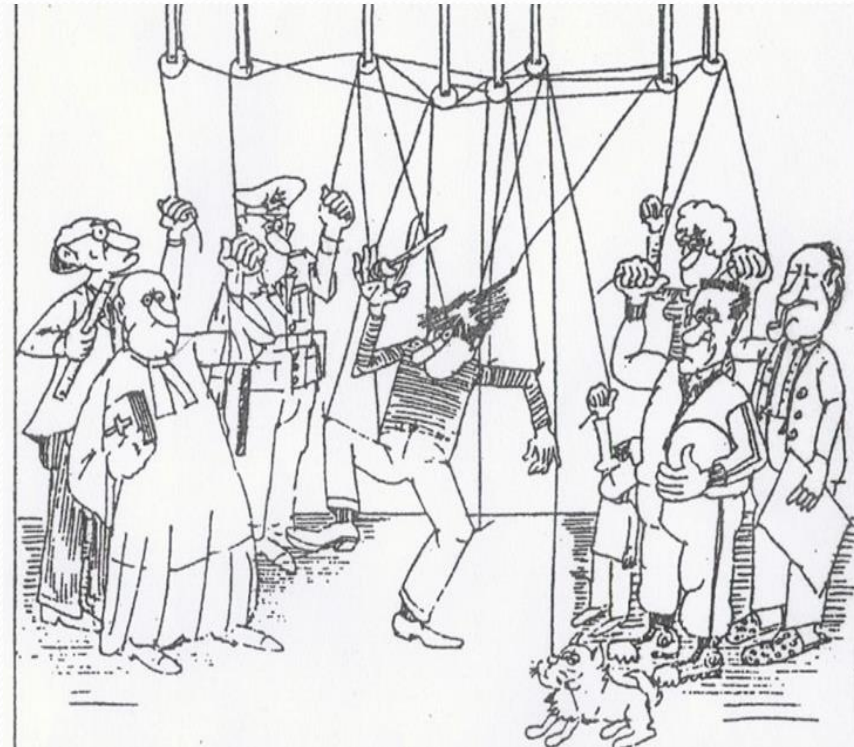
AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO IN USTAVNA UREDITEV REPUBLIKE SLOVENIJE 1991

Aktivno državljanstvo:

ZNANJE, SPRETNOSTI, KRITIČNA OSEBNOST, AKTIVNA UDELEŽBA,
ALI SI SE PRIPRAVLJEN UČITI?

- Kaj prikazuje slika? Ali osebo (na sliki) družba omejuje, ali podpira?
- *Nobeden človek ni svet zase. Vsak je kos celine, del kopnega, družine, družbe...*
- Ali lahko stališča, prepričanja spremeniš, sam ob novem znanju ?
- Kako in zakaj smo „vpeti“ v okolje?
- Kdo je dober državljan? Ali obstaja idealna podoba?
- Dober državljan, se udeležuje volitev, je lojalen...
- Dober državljan skuša družbo spreminjati na bolje.
- Dober državljan odpravlja krivice

DRŽAVLJAN

- potreba pravih
- aktivno kritično razmišljanje
- razvijajo: sodelovanje, solidarnost, kompromis
- odpravljajo: nestrpnost, diskriminacijo, izključevanje

SODELOVANJE V SKUPNOSTI

- vloga civilne družbe
- pomen svobode govora
- kritično do medijev
- Institucije za varovanje

Aktivno državljanstvo

DRŽAVA IN DEMOKRACIJA

- politika
- (ne)demokratske ureditve
- ustava, delitev oblasti
- lokalna samouprava
- aktivno državljanstvo

DRŽAVLJANSTVO EU IN SVETA

- Povezovanje evr. Držav
  - Institucije EU
- Pomen članstva RS v EU
  - Globalizacija
- Prizadevanje za mir, razvoj in sodelovanje in spoštovanje človekovih pravic

30 let samostojnosti in tranzicija

Do 2004 smo zelo napredovali in bili med 10 na novo vključenimi državami v EU med boljšimi, na svetu smo se uvrstili med prvih 34 držav, prvi za €. Danes med najslabšimi. Prehiteva nas Češka, Slovaška.

Zapravili smo prednosti in prepoceni prodajali svoje premoženje, vodo, Nimamo multinacionalk, strateških lastnikov kapitala, smo „nemška kolonija“ s po ceni delovno silo.

last podjetij:
1/3 podjetij državna
1/3 zasebna,
1/3 tuja

Smo med eko povprečno r. državami, alternativni viri le 2 %, do 2030 moramo opustiti premog, kako? Imamo 2x več sonca kot Nizozemska, ampak prid. le 2 % energije iz obnovljivih virov.

„To je dežela idej, prihodnosti in napredka“ je 1892 za ZDA napisal izseljenec A. Kastigar. Slovenija?

Zaposleni v kulturi zasluži v enem letu približno toliko kot evropski poslanec v EU v enem mesecu.

1991 smo bili v šoli 11, danes 14 let. Smo bolj izobraženi, 95 % Slovencev živi v svojih stanovanjih.

30 let, popeterili smo dohodke, povprečna bruto plača, je iz 200 € 1/10 nemške plače prišla 1/2 nemške plače na 2000 €.

Življenje v samostojni RS in samokritičnost

Nizko stopnjo kriminala, življenje v njej je udobno in kakovostno, brezplačen študij, športni uspehi, turizem,

Tranzicija »po slovensko«, v **kapitalizem**, ki se je dolgo kazala kot »zgodba o uspehu«, danes kaže temno podobo.

Neenakost, tajkuni, revščina, prazna pokojninska blagajna, draga stanovanja, ni stanovanj, služb, kapitala.

Skupnost in enakost je zamenjal **skrajni individualizem**, glavni merili uspeha sta **politična moč in bogastvo**, sredstva niso pomembna. Največ težav povzročamo Slovenci sami sebi. (evr. sodišče).

Slovenci smo v povprečju precej **konservativni, zaprti**, »Že kakšnih petsto let, od časov P. Trubarja sta Sloveniji dve. Prva izhaja iz humanizma in renesanse, druga je provincialna. Prva se življenja veseli, druga ga omejuje. Prva knjige piše, druga jih zažiga.

Majhne občine, od katerih le redke zmorejo razvojni zagon. **Obsedenost z lastnino, hiše, provincialnost**

24.000 izbrisanih, **Vozni park** se je od 1991 podeseteril in posodobil, **miselnost je ostala ista.**

RS v primerjavi z Avstrijo in EU

- 2.000.000 prebivalcev, kitajsko elektro podjetje 2,6 mio. zaposl.
- 680.000 upokojencev, (2019), 390.000 (1991) 140.000 starejših od 80 let.
- 800.000 delavno aktivnih (20-65 letom), 100.000 brezposelnih
- dela 700.000 ljudi, več kot 50.000 v RA, 50.000 minimalna plača
- Zato je naša **država draga**. Vzdrževati vse institucije , 2 mio ljudi.
- Še vedno ena najbolj institucionaliziranih držav

R Slovenija, EU 2004	R Avstrija EU 1996		
9-10 % brezposelnost	manj kot 4 % brezposelnost	Slovenija: 2 mio prebivalcev 212 županov 3500 občinskih svetnikov	New York City: 8.4 mio prebivalcev 1 župan 40 "svetnikov"
Letna vozovnica zaposlenega. Lj-Domžale 600 €.	Vsi možni prevozi z metroji, vlaki na Dunaju in okolici 365 €	Zdaj veste zakaj ni denarja za plače, pokojnine, socialo in drugo.	
Siva ekonomija 23-27% Minimalna plača 680 €	Siva ekonomija 7 % (EU 18 %) Minimalna plača 1500 €	In potem mi govorimo, kako so Američani neumni.	

Slovenija je pravna in socialna država

- Zaposleni v kulturi zasluži v enem letu približno toliko kot evropski poslanec v EU v enem mesecu.
- Minimalna plača, dec 2020, 45.000 državljanov.
- RS mora do 2030 opustiti premog. Imamo 2x več sonca kot Nizozemska, ampak prid. le 2 % energije iz obnovljivih virov.

SOCIALNA DRŽAVA

ukinjajo nam socialno državo

Kaj je država?

- Država je geografsko območje in **neodvisna politična enota prebivalstva** s svojo lastno:
- vladavino/oblastjo, zakoni, z ustavo, davčnimi pravili, policijo, oboroženimi silami in političnimi institucijami.
- V globalni družbi so še gospodarski, pravni, ideološki, vzgojni sistemi.
- Državam, kot so Slovenija, Nemčija, Italija, Kitajska, rečemo **nacionalne države**, ker v njih prevladuje en narod.
- Druge države, kot so Švica, Španija in VB, so **večnacionalne države**, ker se prebivalstvo deli na več narodov.

Kaj je državljanstvo?

- **Je pravna vez/** med **posameznikom** in **državo**.
- Državljanstvo je skupek **pravic, dolžnosti, moralnih dolžnosti**, zavez, državljanske vrline, (gremo na volitve, opozarjamo na napake).
- **Moderne demokracije zahtevajo vez med državljanom in državo.** (kot včasih bog/ človek).
- *Primer: Turki v Nemčiji ne vzamejo nemškega državljanstva ker se s tem odpovejo vsem premoženju v Turčiji. To je problem III. generacije.*
- *Jugoslavija ob razpadu, R. Slovenija, državljanstvo, izbrisani*
- *Problem dodeljenega državljanstva po očetu.*
- **Zakaj nismo politični aktivni?** Lahko smo marginalizirani, (odrinjeni, na obrobju..., nizka izobrazba, nizek dohodek, ni aktiven v politiki). Kapitalizem generira neenakost.
V Ameriki ni demokracija ampak lobizem v kapitalizmu.

Kakšni so bili vtisi Slovencev o ZDA, ki so se tja izselili ob koncu 19. stol.?

“

»V Ameriki mi gre vse vedno prav po sreči, zadovoljen sem, v vseh rečeh. Ni pa tukaj kakor je po Kranjskem, tu smo vsi enih misli in enega serca, suknje ne delajo nobene razlike v deželi zlate svobode.

To je dežela idej, prihodnosti in napredka. Stan se stanom se ne prepira, tudi ljudje raznih verstev žive med sabo v lepi zastopnosti.«

(iz pisma misijonarja Alojzija Kastigarja, 4. marca 1892)

- Kakšen vtis je mesto NY naredilo na avtorja?
- Kaj ga najbolj čudi?
- Kaj meni o Američanih?

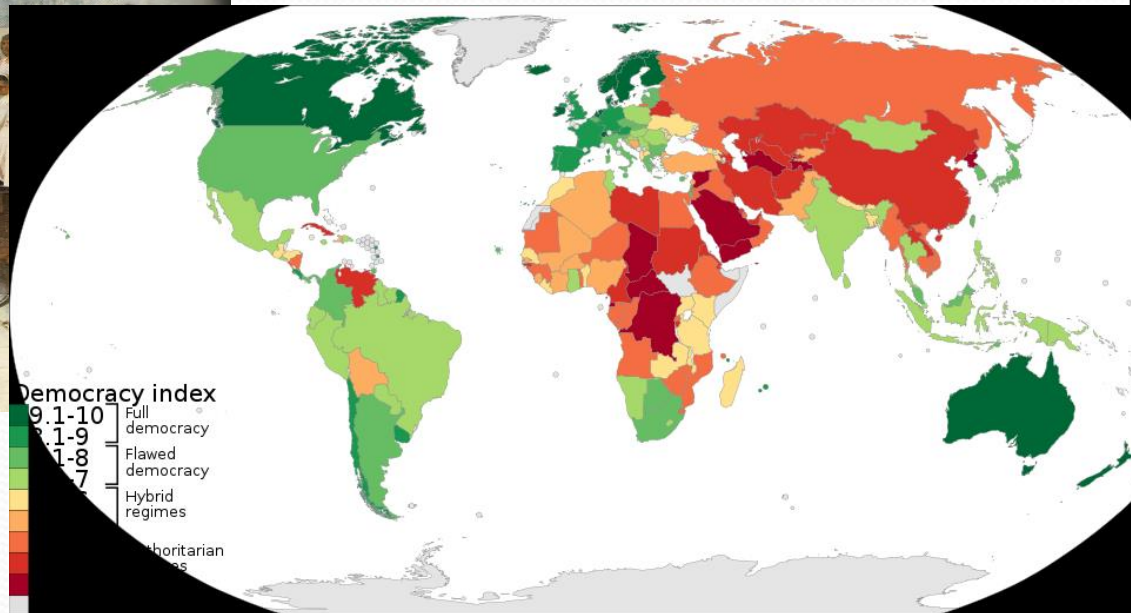
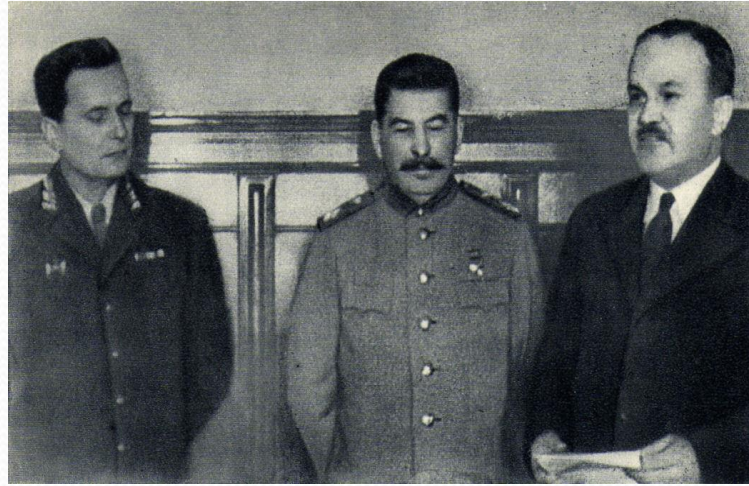
Klasifikacija držav glede na obliko vladavine

- glede na **obliko vladavine** (monarhija, VB, Šp, NL, D, N, Š, B, Lic), republika
- glede na **obliko državne oblasti** (parlamentarna, predsedniška...republika)
- glede na obliko **političnega sistema** (demokratska/Slo, avtokratska/ Yu, totalitaristična/ SZ)
- glede na obliko **državne ureditve**
(unitarna država= hoče en narod, Španci, Jugoslovani,
federacija=več narodov, BIH,
konfederacija/ ohlapna federacija = EU, ZDA).
- Kaj je federacija, konfederacija? (državna zveza dveh ali več suverenih držav ki nastane na temelju mednarodne pogodbe.

Demokracija in totalitarizem/diktatura

- **Demokracija**, (demos=ljudstvo)
- Oblast se voli in menja
- Odloča večina, (1 več od)
- Manjšina se podredi večini
- Svoboda govora, tiska
- Parlament, Ustava
- Možna kritika vlade
- Volilni cenzus, (nad 18)
- Republika
- Pravna pravila, oblast zakonov
- Začetki v Grčiji, 500 pnš, črepinjska sodba
- Rimsko cesarstvo, kot republika, 500 pnš
- **Totalitarizem/diktatura**
- Nastane v izrednih razmerah
- Oblast je osebna, diktatorska, (dosmrtna)
- Ni svobode govora, tiska,
- Država usmerja mišljenje ljudi
- Politični zaporniki, tajna policija
- Vlade ne upamo kritizirati
- Stalin, Hitler, Ceusescu, Enver Hodža, Gadafi, Mao Zedong, Kim Džong II, (20 % v oboroževanje BDP)
- Obdobje med vojnama in socialistični sistemi po 2. svetovni vojni, (Tito/**avtokracija, samovladje**)
- **Erdogan: Turčija**, državni udar julij 2016, 100.000 priprtih, 100 ukinjenih medijev,

Demokracija in totalitarizem

Razprava, kaj je politika in aktivno državljanstvo?

- Ali si predstavljate svet brez politike?
- Beseda politika izhaja iz polis- mestna drž. v stari Grčiji, 500 p.n.š.
- Politika je dejavnost reševanja konfliktov interesov s prepričevanjem namesto s silo.
- Politika poteka po vnaprej določenih pravilih.
- Politika se izvaja na lokalni, državni in mednarodni ravni.
- Ali si aktiven državljan? Vsi smo civilna družba, (nevladne organizacije, peticija, javni interes, kjer ni interes dobiček)
- Aktivno državljanstvo je tudi: protest, stavka, shod, podpis referendumu, grafit, značka v podporo....
- Aktivno državljanstvo je delo na različnih področjih za splošno in družbeno korist in ne lastno korist.

Razprava: kritike demokracije

-**Demokracija** ne temelji na prisili. V sistem moraš “verjeti”.

-Tudi diktatura je lahko „varna“.

-Politika v sodobnih demokracijah je postala izrazito **personalizirana**. Zaradi:

- začetek 21. stoletja značilen pojav volilnih kampanj, v katerih prevladujejo **politiki, ki pogosto prihajajo iz gospodarstva, športa, sveta zabave, modne industrije ...**

- značilnosti politikov so vedno bolj odvisne od **medijsko posredovane podobe**, ali – podobo politikov v sodobnih demokracijah primarno ustvarjajo množični mediji.

-Zadnje predsedniške volitve v ZDA. Donald Trump je predsednik ZDA postal prav s **poosebljanjem funkcije vladarja oziroma političnega vodje, ki je najbolj odsevalo želje, strahove, pričakovanja in frustracije ameriških volivcev**. To je populizem, egoizem, protekcionizem, sovražni govor, rasizem... ki so pri volivcih padli na plodna tla. (tudi v Slo. Po anketi 8.11. 2016 bi zmagal Trump)

Američanom povedal to kar je večina želela slišati. Kot da je sovraštvo odobreno.

Razprava

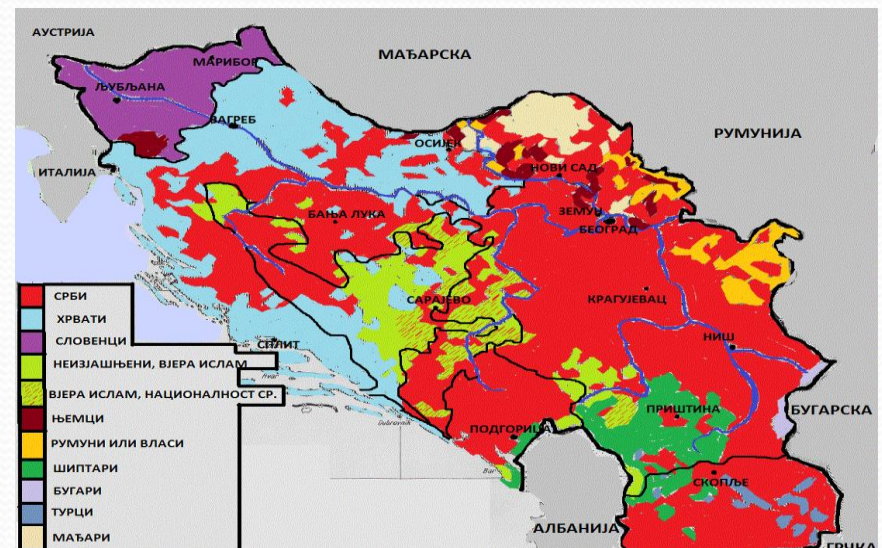
- Fenomen Donald Trump se lahko zgodi v katerikoli družbi kjer sta izpolnjena dva pogoja.
- naraščajoče nezadovoljstvo s političnimi institucijami (parlamentom, vlado, predsednikom, političnimi strankami itd.),
- vedno večje socialne razlike, ki nastajajo kot rezultat delovanja procesa globalizacije, in absolutne dominacije tržnega kapitalizma.
- “Trumpizacijo” politike bi lahko opisali kot proces v katerem dominirajo klasični elementi populizma, ki je plodno polje za nacionalizem, ksenofobijo in druge izključevalne prakse do vseh oblik drugačnosti.
- V Evropskih večstrankarskih demokracijah se v zadnjem času podobni procesi kažejo v pojavu skrajno desnih gibanj, ki se po navadi do prvih naslednjih volitev prelevijo v politične stranke (npr. Madžarska, Francija, Nemčija...

OBLIKOVANJE SLOVENSKE DRŽAVNOSTI

(ali če ne poznaš zgodovine ne veš zakaj gre...)

Slovenci v cesarstvu, v Avstro-Ogrski, 1867-1918

- 1. Slovenci v cesarstvu, v Avstro-Ogrski, 1867-1918.
- 2. Slovenci v Državi SHS (november 1918)
- 3. Slovenci v Kraljevini SHS (1.12.1918-1941)
- 4. Slovenci v Titovi Jugoslaviji, SFRJ (1945-1991)
- 5. Slovenci v samostojni RS 1991- in od 2004 v EU.

Po krvi smo bratje, po jeziku vsaj bratranci, po kulturi, ki je sad večstoletne ločene vzgoje, pa smo si med seboj veliko bolj tuji nego je tuj naš gorenjski kmet tirolskemu ali goriški viničar furlanskemu. (Ivan Cankar, 1913, predavanje Slovenci in Jugoslovani).

- Slovenija je bila najrazvitejši del Jugoslavije, sledila je Hrvaška.
- Velik del Jugoslavije (Kosovo, Makedonija, BIH) pa je spadal med najbolj zaostale dele stare celine (primer: medtem ko je bila večina Slovencev, 90 %, že v času Habsburške monarhije pismenih, je bila na jugu Jugoslavije še dolgo časa velika večina prebivalcev nepismenih).
- Te razlike so bile zgodovinsko pogojene: *Slovenci in Hrvati so stoletja živeli v katoliških srednjeevropskih državnih tvorbah (Avstrija, Ogrska)*
- *velik del Jugoslavije (pravoslavni in muslimanski) pa je bil stoletja del islamskega Otomanskega cesarstva, še prej pa pravoslavnega Bizantinskega cesarstva.*

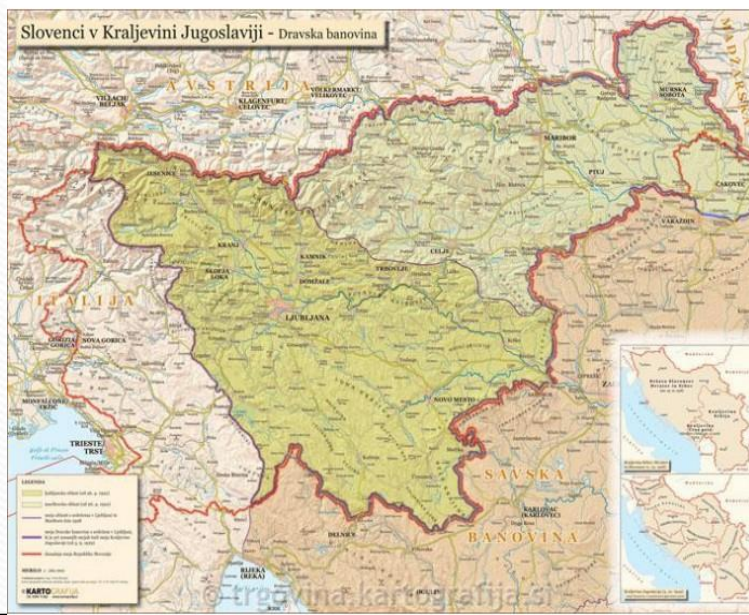
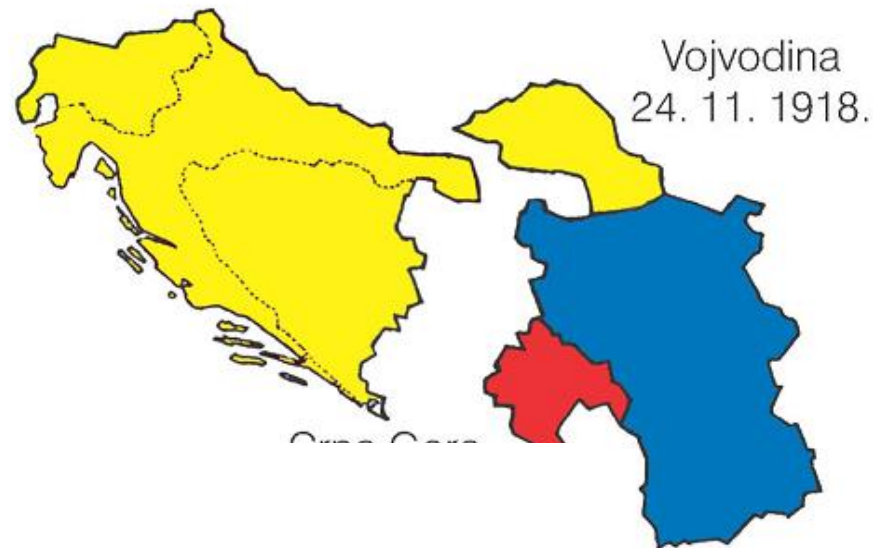

Slika 3: Pismenost prebivalstva Kraljevine Jugoslavije leta 1931

(Vir: Slovenski zgodovinski atlas, str. 175. Nova revija. Ljubljana, 2011)

Slovenci v D-SHS 1918

- Slovenci smo po razpadu A-O bili 1918 en mesec v **Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov**. Ker nas je ogrožala Italija, smo
- 1. 12. 1918 vstopili v **Kraljevino Srbov, Hrvatov, Slovencev**, pod Karadžordževićé.
- Država je zagotavljala **enakopravnost narodov, ver, jezikov, parlament**, vendar tega ni uresničevala...

Slovenci v **Kraljevini** SHS (1918-1941)

ali med avtonomizmom in unitarizmom

- Ker je prišlo do streljanja v parlamentu med Srbi in Hrvati, je kralj uvedel **diktaturo** 1929 in s tem konec demokracije. Unitarizem.
- K-SHS je postala **Kraljevina Jugoslavija**, kralj je ukinil vse stranke, vodstvo je pristopilo k trojnemu paktu, Nemčija.
- Predvojna Jugoslavija (ima sicer tudi svojo pozitivno plat) kot branik majhnih slovanskih narodov pred imperializmom velikih sosed.

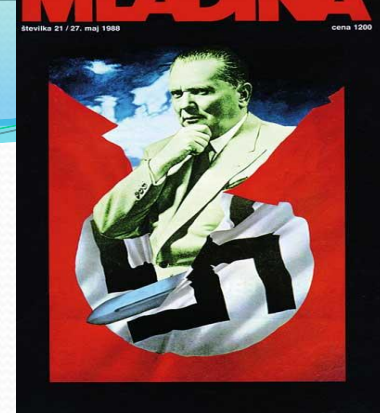

Slovenci v Jugoslaviji 1945-1991, federacija, **SFRJ**

Titova Jugoslavija 1945-1991

- Vsaka republika je preimenovala eno mesto v Titovo
- Predvsem mesta, ki so bila industrijska središča, veliko delavstva.

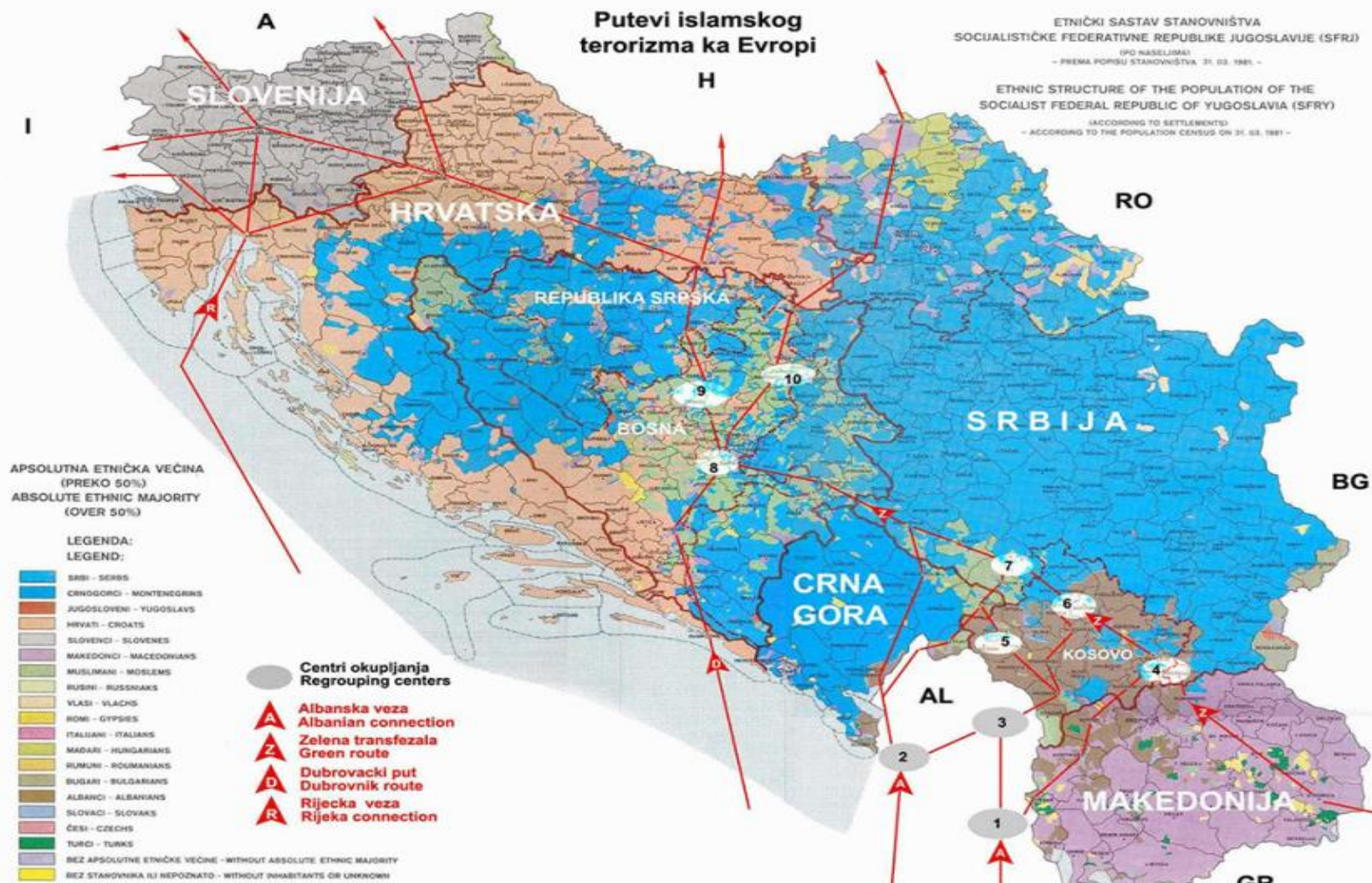
Stane Kavčič, politik ki si je v Jugoslaviji prizadeval za večjo neodvisnost Slovenije

- **Stane Kavčič**, 1967 - 1972 predsednik slovenske vlade v Jugoslaviji. Ideja Samostojne Slovenije
- Kot zagovornik **liberalne gospodarske** usmeritve in slovenskih interesov v Jugoslaviji je bil jeseni 1972 prisiljen odstopiti s funkcije predsednika Izvršnega sveta Slovenije (vlade) in se upokojiti.
- Politično in javno ni smel več nastopati.
- Bil je v času **cestne afere 1974**, ko je Slovenija s svojimi sredstvi hotela graditi prvi avtocestni odsek, pa so v Bg. odločili graditev ceste Bg. -Zg.
- Slovenija je želela zgraditi tudi **letališče na Brniku, Koprsko pristanišče**.
- Kavčič je v času praške pomladi 1968 dosegel pri Titu, da lahko (republike) **Slo. sama nabavi del orožja**, iz tega nastala **TO**, da smo se med osamosvojitveno vojno 1991 borili proti JLA.

Nacionalna struktura Jugoslavije,

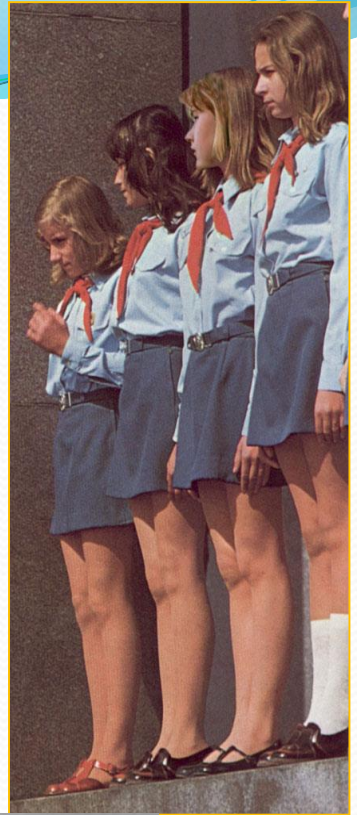
1980, 24 mio. prebivalstva, gospodarska kriza/ politična kriza, razpad 1991, vojna... (v BIH do 1995), 6 narodov, 8 manjšin...

Politično življenje v SFRJ

- Enostrankarski sistem, vloga ZKJ, velika vloga JLA, (tajna UDBA)
- Centralistično vodena država iz Beograda. Diktatura.
- Ponujanje članstva v partiji, (zavrnitev pomenijo sankcije).
- Kolektivizem, (država je pred posameznikom)
- Država nadzoruje gospodarstvo, kulturo, šolstvo...
- Socialistična ureditev, „vsi enaki“, (država delavcev in kmetov)
- TITO, neuvrščeni 1961, Smrt Tita, 1980, gospodarska in politična kriza, razraščanje nacionalizmov, zlasti srbskega.
- Visoka inflacija, pomanjkanje dobrin
- Želja Slovenije po vključitvi v Evropo, liberalni trg.

ZVEZA
PIONIRJEV
JUGOSLAVIJE

SPOROČILA JOSIPA BROZA TITA
JUGOSLOVANSKIM PIONIRJEM

«Mi, dragi otroci, vam zaupamo! Vam bo ostala naša nova Jugoslavija, vi boste nadaljevali delo, ki smo ga mi začeli...»

«Posebej vam nalagam na srce: ohranjajte bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti ter z različnimi aktivnostmi prispevajte k njihovemu nadaljnjemu zblizanju...»

«Naj bodo tudi vaše igre in razvedrilo polni vsebine, vzpodbujajo naj domišljijo in ustvarjalnost, kar je vsekakor obveznost vseh, ki za to skrbijo. Berite čimveč in širite svoje znanje tako v šoli kot tudi zunaj nje. Le tako boste lahko izpolnjevali obveznosti, ki vas čakajo, graditeljev vse boljšega življenja v naši družbi...»

IZKAZNICA
ZVEZE PIONIRJEV JUGOSLAVIJE

Pionir-ka JOSIPAN

Leto in kraj rojstva 1977

CELJE

JE BIL-a SPREJET-a
V ZVEZO PIONIRJEV JUGOSLAVIJE
dne 29. 11. 1984

v pionirskem odredu
DUSANA LAHA
Kraj SENTJUR / CELJU

Zig

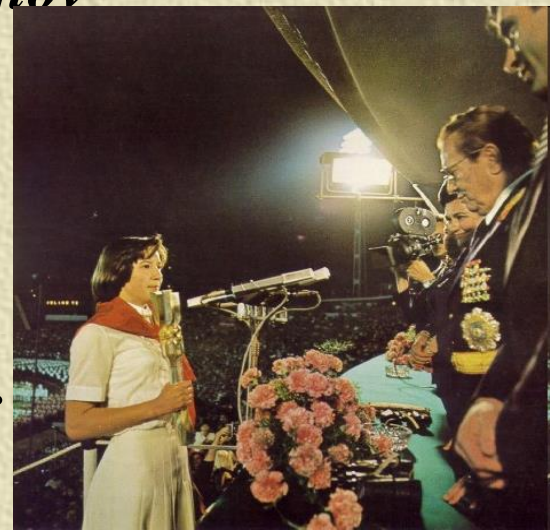
Številka izkaznice 85 Predsednik odbora
pionirskega odbora
Peter Lohman

Pionirska zaprisega

✧ *Danes, ko postajam pionir,
dajem častno pionirsko besedo:
Da se bom pridno učil in delal,
spoštoval starše in učitelje,
da bom zvest in iskren tovariš,
ki drži svojo obljubo;*

*Da se bom ravnal po zgledu najboljših pionirjev,
da bom spoštoval slavna dejanja partizanov
in napredne ljudi sveta,
ki žele svobodo in mir;*

*Da bom ljubil svojo domovino,
samoupravno Socialistično Jugoslavijo,
njene bratske narode in narodnosti
in gradil življenje, polno sreče in radosti*

1970-2010 ☺

Scenarij 1:

Mihec vrže nekaj petard v prazno pločevnko za šolo in z njo razstreli mravlišče.

1970 * Mravlje umrejo.

2010 * Pokličejo policijo, vojsko in antiteroristično enoto. Mihca obtožijo terorizma, SOVA pridrži in vzame pod drobnogled starše, ostale otroke odpeljejo na razgovor s svetovalno službo, zaplenijo računalnike. Mihčev oče pristane na listi potencialnih teroristov in nikoli več ne sme sestiti na letalo.

** Scenarij 2:*

Duško pade med igro in si odrgne kolena. Medtem, ko joče, pride njegova učiteljica in ga poboža, objame v tolažbo.

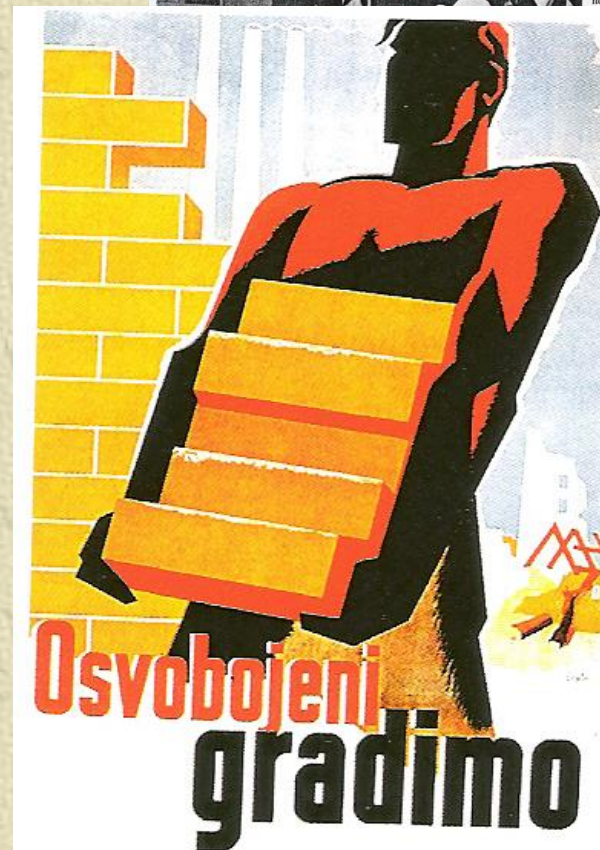
* 1970 * Duškotu je takoj bolje in nadaljuje z igro.

2010 * Učiteljico obtožijo, da je seksualna lovača in pedofilka. Vržejo jo iz službe, dobi 1 leto zapora. Nikoli več ne dobi službe v šoli.

* Po pritožbi tožilca in nešteto člankih v Slovenskih novicah, 24 ur, zadeva konča na evropskem sodišču. Duško mora 5 let obiskovati terapevta.

Mladinske delovne brigade. Spodbujala jih je KPJ.

- ✦ **Obiranje koloradskega hrošča...**
- ✦ V komunističnem bloku je bil koloradski hrošč razglašen za ameriškega agenta hladne vojne.
- ✦ *Vir...Pobirali smo jih z roko in metali v lonček. Brigadir je potem zapisal vsak lonček, na kar smo dobili akcijo vpisano v posebno izkaznico. (...50 ur graditve socializma)*

PROJEKCIJA VSEBINE DEJELI
PRVI DELI

DELO LJUBLJANA, PONEDELJEK, 5. MAJA 1980
LETO XLII • št. 10 • CENA 2 ZINAKOV

POSEBNA IZDAJA

UMRL JE NAŠ TITO

BEograd, 4. maja (Tanjug) — Danes ob 18. uri sta predsedstva ČK ZKJ v imenu centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije, sta scep oboih predsedstev sprejeli ob smrti predsednika republike in predsednika Zveze komunistov Jugoslavije Josipa Broza Tita naslednji razglas:

Delavskemu razredu,
delavnim ljudem in občanom,
narodni in narodnostni

Socialistične federativne republike Jugoslavije
Umrl je tovariš Tito.

Dne 4. maja 1980. leta ob 18.05 je v Ljubljani prenehalo biti veliko srce predsednika naše Socialistične federativne republike Jugoslavije in predsednika predsedstva SFRJ, predsednika Zveze komunistov Jugoslavije, maršala Jugoslavije in vernikovega poveljnika oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije Josipa Broza Tita.

Razglas, ki sta ga ob smrti predsednika republike in predsednika Zveze komunistov Jugoslavije Josipa Broza Tita, sprejeli predsedstva ČK ZKJ v imenu centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije objavljamo na drugi strani.

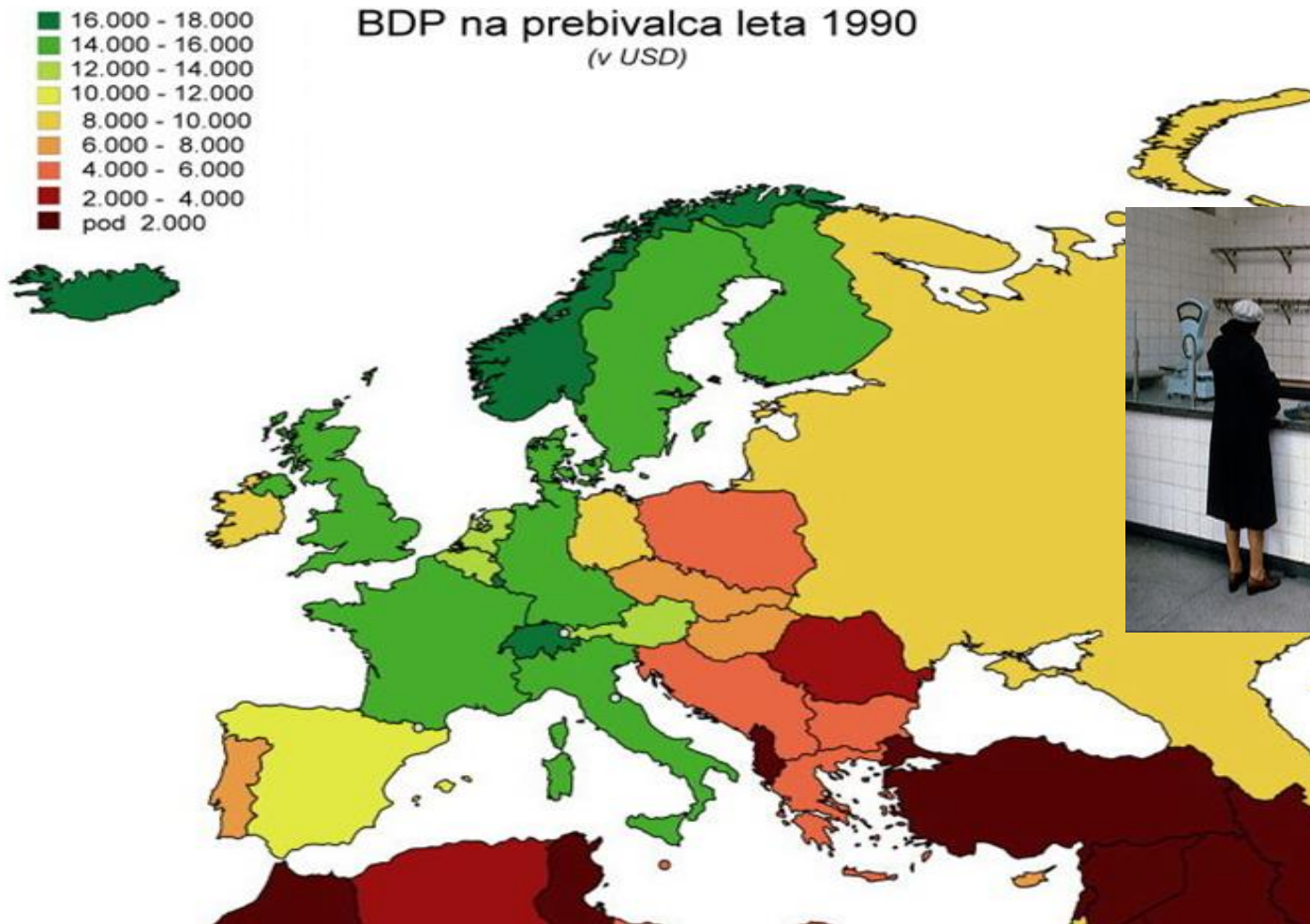

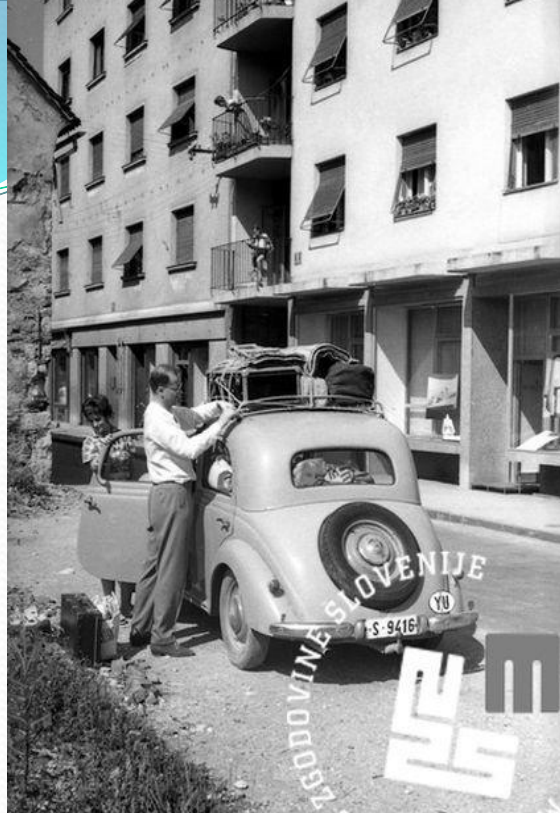
TITOVA SMRT – ZAČETEK KONCA TITOVE JUGOSLAVIJE 1980

- Predsednik Jugoslavije Josip Broz-Tito je umrl maja 1980 v Ljubljani. **“Tudi po Titu Tito”**.
- Po smrti sta narode YU še vedno povezovala **šport in jugo-rock**. Na svetovnih prvenstvih v zimskih športih sta si prve medalje 1982 prislužila **Bojan Križaj in Boris Strel**

Tehnološka premoč zahoda

Koliko časa moramo delati za posamezen predmet?

PREDMET	JUGOSLAVIJA	ŠVICA	ITALIJA	FRANCIJA	ZR NEMČIJA
liter bencina	39 min.	3 min.	6,6 min.	7,5 min.	2,7 min.
1 kilogram jun. mesa	6 ur, 6 min.	1 ura, 40 min.	44 min.	1 ura, 55 min.	1 ura, 50 min.
1 kilogram kruha	29 min.	13 min.	10 min.	20,9 min.	11,2 min.
liter mleka	18,5 min.	5,10 min.	5,10 min.	6,5 min.	4,2 min.
gararete (škatl.)	27,5 min.	9 min.	10 min.	8,6 min.	—
1 ovo (stekl.)	23 min.	2,5 min.	6 min.	7 min.	3,5 min.
liter olja	2 uri	10,5 min.	12 min.	14 min.	25,2 min.
1 kilogram sladkorja	1 ura, 35 min.	3,6 min.	6,5 min.	9,6 min.	7 min.
1 kilogram kave	14 ur	51 min.	1 ura, 5 min.	58 min.	36 min.
1 krevčnik	18,3 min.	4 min.	—	6,2 min.	2,45 min.
1 jajca	12 ur	2 uri, 15 min.	—	4 ure, 35 min.	3 ure, 20 min.
1 pljki	30 ur	8 ur	4 ure	16 ur	8 ur, 30 min.
1 pišč	152 ur	45 ur	22 ur	45 ur, 45 min.	19 ur, 35 min.
1 stalni stroj	2 mes., 7 dni	12 dni	10 dni	16 dni	15 dni
1 prvi televizor	6. mes.	15 dni	17 dni	18 dni	10 dni
1 avto	5 let	5 mes.	8 mes.	9 mes.	6 mes.
	(lada)		(tipo)	(renault)	(golf)

Razpad SFRJ

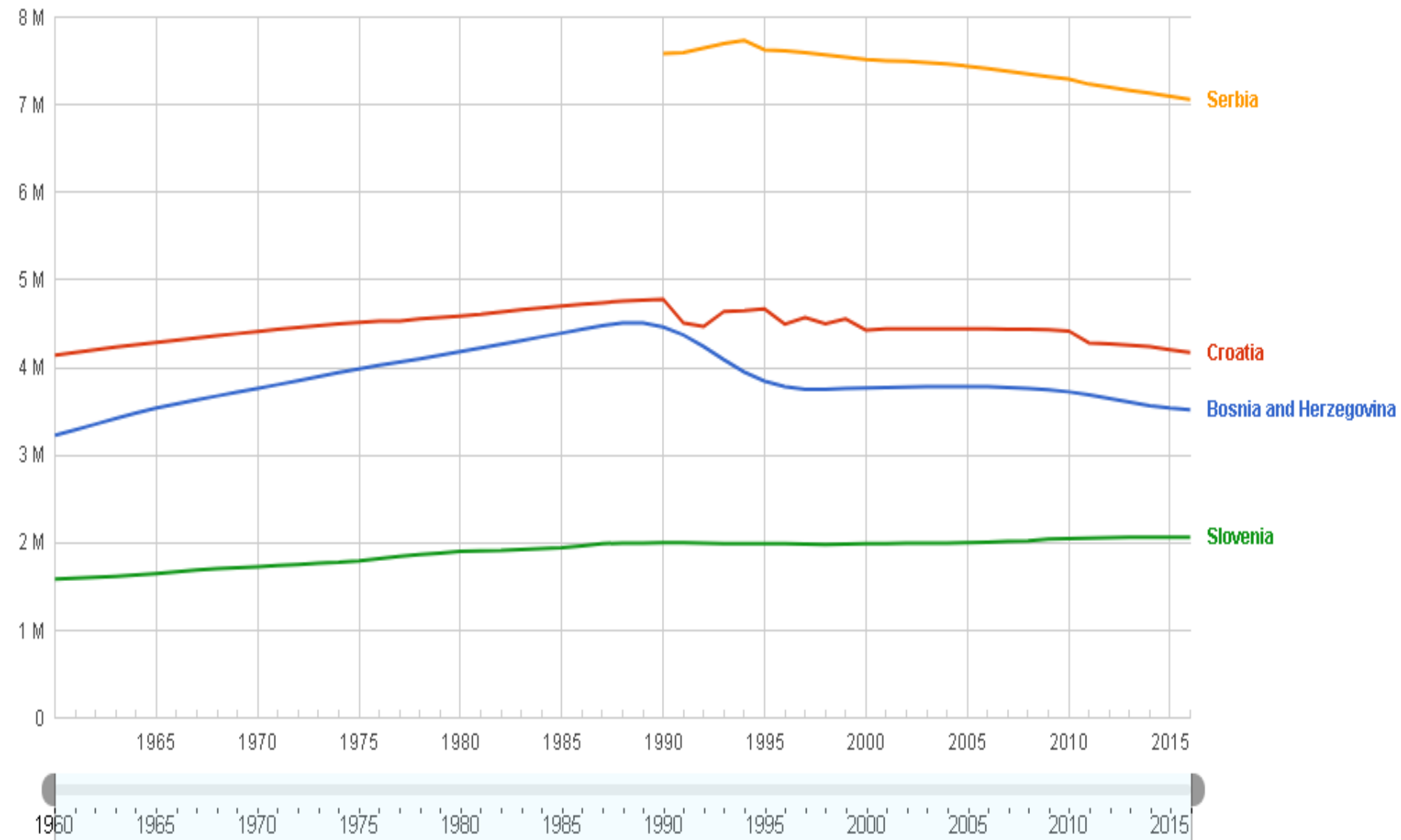
- 1987 M. Kučan, zapustitev 17 seje ZKJ v Bg.
- 1987 in priprave Slovenije za osamosvojitvev. Zavrnitev štafete.
- Priprava vojaškega vrha JLA na „državni udar“ 1990
- Vojaški udar pomeni, da bi vojska zrušila vlado.
- 1991 z osamosvojitvijo Slo. razpad Yu.
- Huda državljanska vojna, 1991-95, najhuje v večnacionalni Bosni, 100.000 mrtvih, 2-3 mio. beguncev, hudo znašanje nad civilisti, (poboji, genocid, posilstva, požgane vasi...)
- Vojno zanetili srbski nacionalisti, Milošević, Karadžić s pomočjo JLA, ki sta si jo prisvojila in uporabila v svoje namene.

Prebivalstvo nekdanjih republik YU

Število sedežev v Evropskem parlamentu po letošnjih volitvah

Plebiscit o osamosvojitvi Slovenije

- V Sloveniji je 23. decembra 1990 potekal plebiscit o osamosvojitvi Slovenije.
- Pred tem je Slovenija drugim republikam YU ponujala predlog konfederalne pogodbe, ki pa so jo vse (razen Hrvaške) zavrnilo.
- **Plebiscit je bil 23. decembra**, rezultati pa so bili uradno razglašeni **26. decembra**.
- Glasovanja se je **udeležilo 93,2 %** volilnih upravičencev; (1.361.738) za samostojnost je glasovalo 88,2 % vseh volivcev. Po zakonu je morala biti odločitev uresničena v šestih mesecih.
- Vprašanje na glasovnici se je glasilo: „Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?“
- Danes praznujemo ta dan: **Dan samostojnosti in enotnosti**.
- *Slovenska zgodovina v petih minutah*
- [Hey ISIS, beware of Slovenia! - YouTube](#)

Dan državnosti 25.6.

- Dan državnosti je slovenski državni praznik, ki ga praznujemo 25. junija,
- spomin na 25. junij 1991, ko je Slovenija formalno postala neodvisna. Takrat se je začela tudi 10 dnevna vojna.
- Na ta dan je bila sprejeta **Deklaracija o neodvisnosti Slovenije.**

- Na isti dan je razglasila neodvisnost od Jugoslavije tudi Hrvaška.

Mednarodno priznanje RS

- 26. 6. 1991 *Hrvaška*
- 30. 7. 1991 *Litva*
- 14. 8. 1991 *Gruzija*
- 29. 8. 1991 *Latvija*
- 25. 9. 1991 *Estonija*
- 19. 12 1991 *Islandija, Švedska in ZR Nemčija* napovedo priznanje Slovenije
- 13. 1. 1992 *Vatikan*
- 14. 1. 1992 *San Marino*
- 15. 1. 1992 *Države Evropske skupnosti*
- 15. 1. 1992 *Avstrija in Madžarska*
- 15. 1. 1992 *Kanada*
- 16. 1. 1992 *Avstralija*
- 14. 2. 1992 *Rusija*
- 7. 4. 1992 *ZDA*

Narod- nacija- narodna manjšina

• **národ:** je skupnost ljudi, navadno na določenem ozemlju, ki so zgodovinsko, jezikovno, kulturno, versko, gospodarsko povezani in imajo skupno zavest.

• **Narodna manjšina** je etnična skupnost, ki je večinoma zaradi političnih razlogov ostala zunaj svoje matične države.

- *Tanka je črta, ki nas ločuje.*
- *Dve deželi, ki sta dokaj različni, ljudstvo je eno samo.*
- *Osebno se počutim kot zamejec, ne čutim nobene pripadnosti ne k Slovencem ne k Italijanom. Imam značilnosti ene in druge kulture. Obvladam oba jezika. Težko trdim, kateremu narodu pripadam...*

Prazniki v Republiki Sloveniji

- 1. januar - novo leto
- 8. februar - Prešernov dan, slovenski kulturni praznik
- 27. april - dan upora proti okupatorju (iz 1941)
- 1. in 2. maj - praznik dela
- 25. junij - dan državnosti
- 17. avgust - združitev prekmurskih Slovencev
- z matičnim narodom
- 15. september - vrnitev Primorske k matični domovini
- 1. november - dan spomina na mrtve
- 23. november - dan Rudolfa Maistra (1918 priključil Štajersko)
- 26. december - dan samostojnosti in enotnosti

DELITEV OBLASTI V RS

zakonodajna
parlament, 90
poslancev, (88+2)
2 predstavnik a manjšin

izvršilna
vlada
ministri, 15
predsednik vlade

sodna
sodišča
vrhovna sodišča

UPRAVA
OBČINE, KS,
DURS

POLITIČNE
STRANKE

INTERESNE
SKUPINE

CIVILNA
DRUŽBA IN
CIVILNA
ZAŠČITA

JAVNO
ZDRAAVSTVO
IN JVNO
ŠOLSTVO

HUMANITARNE
ORGANIZACIJE
KARITAS, RK
UNICEF

POLICIJA IN
VOJSKA

KULTURA
CD,
GLEDALIŠČA,
KNJIŽNICE

ŠPORT
OI

DRŽAVNA IN
ZASEBNA
PODJETJA

SLOVENSKI PARLAMENT

- ◎ Slovenski parlament je sestavljen dvodomno.
- ◎ (državni zbor in državni svet)
- ◎ Državni zbor sprejema spremembo ustave, zakone, razpiše referendum.
- ◎ Voli, imenuje in razrešuje predsednika vlade in ministre.
- ◎ Odloča o zaupnici ali nezaupnici vlade .
- ◎ Dva parlamentarna domova sta med seboj organizacijsko ločena in sestavljata **zakonodajno vejo oblasti**.

Vlada Republike Slovenije

- Vlada=predsednik vlade in ministri (15).
- (vlada predlaga državnemu zboru v sprejem zakone, nacionalne programe, državni proračun...)
- Vladna palača, predsednik vlade.

Kaj je delo vlade?

- predlaga spremembo **ustave**;
- **predlaga zakone** (zakonska iniciativa);
- državnemu zboru ali predsedniku republike **predlaga razglasitev vojnega ali izrednega stanja**, nujne ukrepe in njihovo odpravo; (corona virus).
- izdaja predpise in sprejema druge pravne, politične, ekonomske, finančne, organizacijske in **druge ukrepe**, ki so potrebni za zagotovitev razvoja države in za urejenost razmer iz pristojnosti države;
- predlaga državnemu zboru **državni proračun, nacionalne programe** in druge splošne akte, s katerimi se določajo dolgoročne politične usmeritve za posamezna področja iz pristojnosti države.

Ministrstva v RS

- **finance;**
- **notranje zadeve;**
- **zunanje zadeve;**
- **pravosodje;**
- **obramba;**
- **delo, družina, socialne zadeve in enake možnosti;**
- **gospodarski razvoj in tehnologija;**
- **kmetijstvo, gozdarstvo in prehrana;**
- **kultura;**
- **okolje in prostor;**
- **infrastruktura in promet;**
- **izobraževanje, šolstvo in šport;**
- **zdravje;**
- **javna uprava.**

Politične stranke in interesne skupine

- ◎ **Politična stranka** je organizacija, ki si prizadeva priti na oblast ali vsaj dobiti čim večji vpliv na izvajanje državne oblasti...
- ◎ Najvplivnejše so parlamentarne stranke, to so stranke, ki si z glasovi pridobijo sedeže v parlamentu.
- ◎ **Interesne skupine**
- ◎ -**zaščitne** interesne skupine: zaščita svojih članov **sindikati, poklicna** in profesionalna združenja ...
- ◎ - **ciljne interesne** skupine: organizirajo se zaradi določenega cilja – boj proti ...**mučenju živali, varstvo okolja,**